

Federale Overheidsdienst
Sociale Zekerheid

Activiteitenverslag
**VAN DE HOGE RAAD
VOOR VRIJWILLIGERS**
2018

Voorwoord

2018 was het laatste jaar van een zeer actief mandaat dat in het teken stond van de evaluatie van de wetgeving en wetsvoorstellen die de fundamenteën van het vrijwilligerswerk versterken. Dit voorwoord zal daarom ook stilstaan bij de gebeurtenissen van de eerste maanden van 2019 vóór de vervanging van de Raad.

In 2018 hebben deze uitdagingen vorm gekregen door de uitvoering van een aantal van deze projecten. Ze hebben geleid tot gemotiveerde adviezen, het innemen van standpunten, ontmoetingen met ministers en het bijwonen van parlementaire hoorzittingen.

Er vonden een aantal grote veranderingen plaats:

► **Gemeenschapdienst in het kader van de GPMI (nietig verklaard door het Grondwettelijk Hof)**

De Raad sprak zijn bezorgdheid uit over de verwarring die voortvloeit uit deze re-integratiebepaling. Een persoon die recht heeft op sociale integratie zou quasi verplicht zijn om als vrijwilliger aan de slag te gaan. Indien hij dit niet zou doen, is er een geldelijke sanctie voorzien op zijn recht op sociale integratie. Hoewel de tekst enigszins is gewijzigd naar aanleiding van ons advies, blijft de indruk bestaan dat het begrip “vrijwilliger” daardoor wordt vertekend.

Het zou interessant zijn om in deze context een evaluatie van het gebruik van vrijwilligerswerk door de OCMW's uit te voeren. Ons goed onderbouwd standpunt werd bevestigd door het Grondwettelijk Hof, dat dit systeem nietig heeft verklaard na beroepen van verenigingen op het terrein.

► **Wetboek van vennootschappen en verenigingen**

De opname van de Wet op de verenigingen van 1921 in het Wetboek van Vennootschappen heeft bij de Raad grote bezorgdheid gewekt doordat zij de vrijheid van vereniging, de concretisering en de plaats van het vrijwilligerswerk in twijfel trekt.

Dankzij vergaderingen met de Minister van Justitie en de parlementsleden en een uitvoerig gemotiveerd advies ter zake konden de meest uitdagende elementen in de marge worden aangepast. De Raad kon echter niet worden gehoord in de parlementaire commissie voor economisch recht, waardoor het belang van deze veranderingen voor verenigingen en bestuursvrijwilligers uit het oog werd verloren. De schriftelijke bijdrage die aan de voorzitter van de Raad werd gevraagd, werd vóór de stemming niet eens op de website van het Parlement geplaatst.

► **Bijkluswet en verenigingswerk**

Deze niet-erkenning van de Raad is in dit geval nog explicieter geweest. Op basis van een verzoek van de Raad om een statuut te creëren om nieuwe arbeidsvormen samen te brengen die onder het minimum van de Arbeidswet vallen (hoofdzakelijk voor de sportsector), heeft de Regering de aanzet gegeven tot de invoering van een werknemersstatuut dat volledig vrij is van belastingen en sociale lasten, waarvan één van de onderdelen “verenigingswerk” wordt genoemd. Ondanks de duidelijke aandachtspunten in zijn advies uit 2016 over de mogelijkheid van een semi-agoraal statuut, een negatief advies over het stuk over de wet “bijklussen”, een hoorzitting met de voorzitter van de Raad (eerst geweigerd en vervolgens met tegenzin aanvaard) in de parlementaire commissie, werd de bijkluswet aangenomen, wat leidde tot een totale verwarring met het vrijwilligersstatuut.

► **Beoordeling van de wet van 2005 door de HRV**

De evaluatie van de wet van 2005, die twee jaar geleden op verzoek van de verantwoordelijke minister werd uitgevoerd, kon pas in maart 2019 tot een wetswijziging leiden. Het was inderdaad nodig om te wachten tot de twee bovengenoemde projecten waren afgerond alvorens de regering de voorstellen van de Raad had aanvaard. Tot slot omvat de wet bijna al onze verzoeken, met uitzondering van de administratieve procedures voor werkloze vrijwilligers en asielzoekers. We moeten dit toejuichen.

► **KB verdubbeling van het plafond**

Anderzijds was de Raad verdeeld over de verhoging van de maxima van de kostenvergoedingen voor bepaalde categorieën vrijwilligers. Het valt te vrezen dat de inwilliging van bepaalde sectorale verzoeken de controverses over oneerlijke concurrentie en grijs werk weer zullen doen oplaaien en de facto tot een striktere controle zullen leiden. De aantrekkelijkheid van andere vormen van vrijwilligerswerk zal ongetwijfeld worden aangetast, wat zal leiden tot een opeenstapeling van verdere uitzonderingen.

En morgen:

De nieuwe Raad zal andere middelen en verplichtingen hebben in het kader van het hoofdstuk over de HRV in de hervormde wet.

Ik wens dat de nieuwe Raad zijn werk in het licht van deze nieuwe uitdagingen kan voortzetten.

Philippe ANDRIANNE
Voorzitter van 2015 tot 2019.

Inhoudstafel

Voorwoord

1. De Hoge Raad voor Vrijwilligers

2. Adviezen in 2018

- A. Advies op het voorontwerp van wet tot wijziging van de wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van vrijwilligers en van andere wettelijke bepalingen inzake vrijwilligerswerk
- B. Advies betreffende het ontwerp van koninklijk besluit tot verhoging van het jaarlijks kostenplafond, zoals bepaald in artikel 10, eerste lid van de wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van de vrijwilligers, voor bepaalde categorieën van vrijwilligers
- C. Advies betreffende het samenwerkingsakkoord tussen de federale Staat, het Waals Gewest, het Vlaams Gewest, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de Duitstalige Gemeenschap houdende uitvoering van het samenwerkingsakkoord van 2 februari 2018 tussen de federale Staat, het Waals Gewest, het Vlaams Gewest, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de Duitstalige Gemeenschap met betrekking tot de coördinatie tussen het beleid inzake de toelatingen tot arbeid en het beleid inzake de verblijfsvergunningen en inzake de normen betreffende de tewerkstelling en het verblijf van buitenlandse arbeidskrachten

3. Algemene vergaderingen

4. Bureau

Bijlage 1: De wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van vrijwilligers

Bijlage 2: Samenstelling van de Hoge Raad voor Vrijwilligers in 2018

1. De Hoge Raad voor Vrijwilligers

Adviesraad, opgericht bij koninklijk besluit van 2 oktober 2002 bij het Ministerie van Sociale Zaken – het huidige FOD Sociale Zekerheid. De HRV heeft als permanente doelstelling een organisatie van raadpleging en overleg te zijn waarbij vrijwilligers en overheid met elkaar in contact komen. Dit garandeert een permanente aandacht voor de specifieke problemen van de vrijwilligers en dit op talrijke gebieden: aansprakelijkheidsrecht, de sociale zekerheid, de fiscaliteit, het arbeidsrecht.

De Raad heeft de volgende taken:

1. het verzamelen, systematiseren en analyseren van informatie met betrekking tot vrijwilligers en vrijwilligerswerk;
2. het onderzoeken van de specifieke problemen waarmee vrijwilligers en het vrijwilligerswerk kunnen geconfronteerd worden;
3. op eigen initiatief of op verzoek van de bevoegde Ministers adviezen geven of voorstellen doen met betrekking tot vrijwilligers en vrijwilligerswerk.

De Hoge Raad is samengesteld uit 21 effectieve leden – 10 Franstaligen, 10 Nederlandstaligen en 1 Duitstalige – en 21 vervangende leden, benoemd door de Koning voor vier jaar. Daarnaast zijn 4 deskundigen benoemd wegens hun wetenschappelijke expertise inzake vrijwilligerswerk.

Afgezien van de 4 deskundigen zijn de leden overkoepelende organisaties die de sector van het vrijwilligerswerk vertegenwoordigen.

De diversiteit van het vrijwilligerswerk wordt weerspiegeld in de Hoge Raad. Om die reden werd het maatschappelijk veld ruwweg ingedeeld in 10 grote sectoren. Elk van deze sectoren wordt vertegenwoordigd in de Raad:

1. Vorming en onderwijs
2. Jeugd en ouderen
3. Gezondheidszorg
4. Maatschappelijk en justitieel welzijnswerk
5. Sport
6. Cultuur (kunsten, kunstpatrimonium, wetenschappen) en vrije tijd
7. Humanitaire actie en internationale solidariteit
8. Religie, levensbeschouwelijke strekkingen, politiek
9. Leefmilieu, natuur, dierenwelzijn, ecologie,...
10. Familie en andere

Alle informatie over de Raad, **zijn vroegere adviezen en de wetgeving met betrekking tot het vrijwilligerswerk zijn beschikbaar op de site van de HRV** (www.hogeraadvrijwilligers.belgium.be/nl).

2. Adviezen in 2018

A. Advies op het voorontwerp van wet tot wijziging van de wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van vrijwilligers en van andere wettelijke bepalingen inzake vrijwilligerswerk

Ter gelegenheid van het tienjarig bestaan van de wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van vrijwilligers is de Hoge Raad voor Vrijwilligers (HRV) een ruime denkoefening gestart, over wat deze wet heeft bijgebracht, over de noodzakelijke verbeteringen en over de onderdelen die moeten worden verduidelijkt.

Een eerste versie die de wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van vrijwilligers wijzigt, werd opgesteld eind 2016. Dit wetsvoorstel nam de voornaamste voorstellen tot wijziging over die door de HRV werden gevraagd. De Raad heeft hier al een eerste advies op geformuleerd in april 2017.

Eind 2018 heeft de Minister van Sociale Zaken een nieuw advies van de HRV gevraagd met betrekking tot de nieuwe versie van het wetsvoorstel dat onder andere een (niet-gevraagde) nieuwigheid bevatte, namelijk de afschaffing van het opgelegde plafond van 2000 km voor het regelmatig vervoer van personen.

De belangrijkste punten uit dit gewijzigde ontwerp zijn:

- ▶ de bevestiging dat de wet van toepassing is op de bestuurs-vrijwilligers;
- ▶ de verruimde informatieplicht (geheimhoudingsplicht + discretieplicht);
- ▶ “onkostenvergoedingen” worden “kostenvergoedingen”: dit beklemtoont het belangeloze aspect van het vrijwilligerswerk;
- ▶ de kostenvergoedingen voor verplaatsingen (fiets, auto,...) worden gelijkgesteld met deze van de ambtenaren;
- ▶ de afschaffing van de opgelegde limiet van 2.000 km voor het regelmatig vervoer van personen in geval van cumulatie van de forfaitaire kostenvergoeding met de kostenvergoeding van de reële vervoerskosten;
- ▶ de kostenvergoedingen zijn niet meer vatbaar voor overdracht en voor beslag;
- ▶ de occasionele geschenken komen niet meer in aanmerking voor het bepalen van de kostenvergoedingen;
- ▶ het verankeren van de wettelijke grondslag van de HRV in de wet zelf en de verplichting om advies te vragen aan de Raad.

De HRV heeft zich in dit tweede advies positief uitgelaten over het aangepaste voorontwerp. De voorgestelde wijzigingen zijn een eerste en belangrijke stap in het verbeteren en verfijnen van de wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van vrijwilligers. De Raad verwelkomt de introductie van de term “kostenvergoeding”, maar pleit ervoor om, omwille van de coherentie met de huidige wet, de termen “betaling” en “versement” te gebruiken. Het is eveneens positief dat vrijwilligers die regelmatig het vervoer van personen verzorgen de forfaitaire kostenvergoeding kunnen cumuleren met de reële kostenvergoeding (in het kader van het vervoer van personen), maar er zijn nog verduidelijkingen nodig, voornamelijk voor vrijwilligers die in verschillende organisaties actief zijn.

Wel betreurt de Raad dat een aantal van zijn verzuchtingen in de gewijzigde tekst niet werden opgenomen. Het gaat hierbij in de eerste plaats om de afschaffing van de verplichting van de aangifte van kandidaat-vrijwilligers van hun activiteiten aan de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (RVA). Daardoor worden heel wat werklozen afgeschrikt, ook al blijkt de vrees voor de niet-beschikbaarheid voor de arbeidsmarkt in de praktijk ongegrond. Ook de schrapping van artikel 9/1 uit de vrijwilligerswet dat stelt dat vrijwilligerswerk geen basis vormt voor een machtiging of toelating tot verblijf in het kader van een zelfde wet, werd niet weerhouden.

Tot slot meent de Raad dat Fedasil, het federaal agentschap voor de opvang van asielzoekers, noch de rol noch de bevoegdheid heeft om te bepalen of een activiteit al dan niet vrijwilligerswerk is.

Verzender
Administratief Centrum Kruidtuin - Finance
Tower
Kruidtuinlaan 50 bus 1, 1000 Brussel
Hoge Raad voor vrijwilligers

Mevrouw Maggie DE BLOCK

Minister van Sociale Zaken

Uw mail
Uw kenmerk:
Ons kenmerk:
Datum: 25/06/2018

Betreft: Advies van de Hoge Raad voor Vrijwilligers (HRV) op het voorontwerp van wet tot wijziging van de wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van vrijwilligers en van andere wettelijke bepalingen inzake vrijwilligerswerk.

Geachte Mevrouw de Minister,

Wij hebben uw vraag om advies met betrekking tot het voorontwerp van wet tot wijziging van de wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van de vrijwilligers goed ontvangen.

In de eerste plaats wenst de HRV U bijzonder hartelijk te danken voor de interesse die U heeft betoond voor de vragen en de verzuchtingen van de vele vrijwilligers en van de organisaties die vrijwilligers inzetten. De voorgestelde wijzigingen zijn ontegensprekelijk een eerste en belangrijke stap in het verbeteren en verfijnen van de wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van vrijwilligers (hierna vrijwilligerswet genoemd).

Toch willen wij U nog een aantal aanpassingen en aanvullingen voorstellen die de werking en toepasbaarheid van deze wet nog verder kunnen optimaliseren.

Voorstellen van amendementen aan het voorgelegde voorontwerp van wet

1) artikel 3: de wijziging van artikel 4 van de vrijwilligerswet

De HRV vraagt om de term "betaling" in de Nederlandstalige versie van artikel 4 d) te gebruiken en de term "versement" in de Franstalige versie te behouden. Het zijn twee termen die reeds worden gebruikt in de huidige wet.

2) Artikel 5: de wijziging van artikel 10 van de vrijwilligerswet

De HRV verwelkomt de vervanging van het begrip "vergoeding" door het begrip "kostenvergoeding": dit beklemtoont het kosteloze karakter van het vrijwilligerswerk.

De HRV stelt vast dat het wetsontwerp voorziet dat de vrijwilligers die regelmatig het vervoer van personen verzorgen de forfaitaire kostenvergoeding mogen cumuleren met de

reële kostenvergoeding voor het geheel van hun verplaatsingen in het kader van het vervoer van personen.

De HRV wenst de voorwaarden van deze bepaling te verduidelijken, in het bijzonder als het gaat over vrijwilligers die in verschillende organisaties actief zijn.

Niet-vermelde maar toch wenselijke aanpassingen aan het voorontwerp van wet

1) De wijziging van artikel 13 van de vrijwilligerswet

Sinds vele jaren pleit de HRV voor de afschaffing van de verplichting van de aangifte van kandidaat-vrijwilligers van hun activiteiten aan de RVA. Heel wat werklozen worden afgeschrikt door deze meldingsplicht, alhoewel uit de praktijk blijkt dat de vrees voor de niet-beschikbaarheid voor de arbeidsmarkt ongegrond is.

Daarom stellen we voor om artikel 13 van de vrijwilligerswet te vervangen door:

in het Nederlands:

« Een uitkeringsgerechtigde werkloze kan vrijwilligerswerk verrichten met behoud van zijn uitkeringen, voor zover hij beantwoordt aan de verplichtingen verbonden aan zijn statuut. »

in het Frans:

« Un chômeur indemnisé peut exercer un volontariat en conservant ses allocations, pour autant qu'il réponde aux obligations liées à son statut. »

Daarnaast zou ook artikel 45 bis van het koninklijk besluit van 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering moeten worden vervangen als volgt:

in het Nederlands:

« Een uitkeringsgerechtigde werkloze kan, in afwijking van artikelen 44, 45 en 46, een vrijwillige activiteit uitoefenen met behoud van de uitkeringen in de zin van de wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van vrijwilligers. »

in het Frans:

« Un chômeur indemnisé peut, par dérogation aux articles 44, 45 et 46, exercer une activité volontaire avec maintien des allocations au sens de la loi du 3 juillet 2005 relative aux droits des volontaires. »

2) De wijziging van artikel 9/1 van de vrijwilligerswet

Artikel 9/1 van de wet bepaalt dat de uitvoering van vrijwilligerswerk geen enkel recht toekent voor wat betreft een verblijfsvergunning of een toelating op Belgisch grondgebied. De HRV stelt vast dat deze formulering is gebruikt om de kortstondige toegang tot het grondgebied te verbieden. Artikel 9/1 van de wet heeft immers aanleiding gegeven tot een

enge interpretatie door de Dienst Vreemdelingenzaken, waarbij de toegang voor jonge vreemdelingen tot uitwisselingsprogramma's in België soms zeer complex wordt.

Daarom stellen we voor dat in artikel 9/1 van de vrijwilligerswet de volgende woorden worden geschrapt:

in het Nederlands:

"en vormt geen basis voor een machtiging of toelating tot verblijf in het kader van diezelfde wet"

in het Frans:

« et ne confère aucun droit à être autorisé ou admis à séjourner dans le cadre de cette même loi »

3) De schrapping van artikel 21/2 van de vrijwilligerswet

Hiervoor verwijzen we naar ons advies naar aanleiding van het 10-jarig bestaan van de vrijwilligerswet (pagina 25-26). De Raad is van mening dat Fedasil, een agentschap dat instaat voor opvang, de rol noch de bevoegdheid heeft om uiteindelijk te bepalen of een activiteit al dan niet vrijwilligerswerk is.

Daarom stellen we voor dat artikel 21/2 van de vrijwilligerswet wordt geschrapt.

Nog aan te brengen aanpassingen in de toekomst aan de wet betreffende de rechten van vrijwilligers

De HRV wijst U op het feit dat het Wetboek van vennootschappen en verenigingen dat binnenkort in werking treedt, de definitie van organisatie wijzigt en dat heeft gevolgen voor de definitie van "de organisatie" uit de wet betreffende de rechten van vrijwilligers.

Op 13/11/2017 heeft de HRV een omstandig advies gegeven over de gevolgen van deze hervorming op het vrijwilligerswerk:

<http://hogeraadvrijwilligers.belgium.be/docs/advies-2017-vennootschappen.pdf>

De Raad wenst U, Mevrouw de Minister, en haar diensten nogmaals te danken voor het vele administratieve en juridische werk dat werd verricht in het kader van dit voorontwerp van wet.

Mocht U nog verdere verduidelijkingen wensen, dan staan wij uiteraard tot uw beschikking.

Met de meeste hoogachting,

Voor de Raad,

De Voorzitter,

Philippe ANDRIANNE

Ch. Dercyssen
secretaris van de Raad

B. Advies betreffende het ontwerp van koninklijk besluit tot verhoging van het jaarlijks kostenplafond, zoals bepaald in artikel 10, eerste lid van de wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van de vrijwilligers, voor bepaalde categorieën van vrijwilligers

Minister van Werk, Kris Peeters, heeft op 26 juli 2018 aan de Raad het advies gevraagd over een ontwerp van koninklijk besluit dat voorziet in de verhoging van het jaarlijks kostenplafond (zoals bepaald in artikel 10, eerste lid van de wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van vrijwilligers) voor bepaalde categorieën van vrijwilligers.

Dit koninklijk besluit voorziet in een verhoging van het jaarlijks kostenplafond voor vrijwilligers in drie sectoren:

- ▶ de nacht- en dag-oppas bij hulpbehoevende personen, volgens de voorwaarden en kwaliteitscriteria die iedere Gemeenschap bepaalt;
- ▶ verschillende functies in de sportsector zoals trainer of scheidsrechter;
- ▶ het niet-dringend liggend ziekenvervoer van en naar de ziekenhuizen.

Voor deze activiteiten zullen de vrijwilligers een kostenvergoeding kunnen krijgen tot een maximum van 2.500 euro per jaar.

Volgens de initiatiefnemers van dit koninklijk besluit zou de verhoging van het jaarlijks maximumbedrag het mogelijk maken om een kostenvergoeding toe te kennen gedurende gans het jaar aan vrijwilligers die regelmatige activiteiten uitvoeren en die, gelet op de aard ervan, duurzaam zijn.

De Raad heeft hierover een verdeeld advies uitgebracht, waarbij de overgrote meerderheid van de organisaties zich tegen deze verhoging kant. De voornaamste argumenten zijn:

- ▶ in het **minderheidsadvies** pleiten de Nederlandstalige en Franstalige sportsectoren voor een verhoging van de kostenvergoeding omwille van de typische werking van de sportclubs en het feit dat sommige vrijwilligers die actief zijn in deze sector niet voldoen aan de voorwaarden om verenigingswerker te worden. Zij scharen zich wel achter de bepaling dat een cumulatie van het verenigingswerk met het “verhoogde plafond” van het vrijwilligerswerk verbiedt. Het Nationaal Verbond van Socialistische Mutualiteiten keurt het ontwerp goed in geval van het niet-dringend medisch vervoer op voorwaarde dat ook de maatregel tot volledige dekking van de reiskosten voor personenvervoer, in combinatie met de forfaitaire vergoeding, wordt aangenomen. Geen enkel lid heeft zich uitgesproken voor een verhoging van het plafond van de kostenvergoedingen voor de nachtoppas.

- ▶ in zijn **meerderheidsadvies** heeft de Raad zich uitgesproken tegen dit ontwerp van koninklijk besluit met redenen die ook al grotendeels worden aangehaald in het advies van de HRV naar aanleiding van het 10-jarig bestaan van de vrijwilligerswet. Het engagement en de niet-bezoldiging vormen essentiële kenmerken van het vrijwilligerswerk: kostenvergoedingen dienen niet om de tijd of de gepresteerde uren te vergoeden. Er bestaat reeds een degelijke regeling in de vrijwilligerswet, waarbij organisaties kunnen kiezen voor een forfaitaire kostenvergoeding of voor een reële kostenvergoeding en de specifieke regeling voor de kilometervergoeding wordt nog verbeterd, in het bijzonder voor het transport van personen. De kosten voor de vrijwilligers zijn niet hoger in de vermelde sectoren, zodat een specifiek plafond niet kan worden gerechtvaardigd. Een verhoging vergroot bovendien de discriminatie tussen organisaties die wel of niet de kosten terugbetalen.

Om niet te raken aan het kostenplafond voor vrijwilligers, heeft de HRV steeds gepleit voor een specifiek statuut, dat vorm kreeg in de nieuwe regeling rond het verenigingswerk. Eventuele wijzigingen moeten gebeuren in dat statuut, niet in de vrijwilligerswet.

De HRV wijst er ten slotte op dat het ontwerp de complexiteit voor zowel de organisaties als de vrijwilligers verhoogt en er een risico bestaat dat het reguliere werk onder druk komt te staan door een combinatie van bijvoorbeeld het verenigingswerk en de verhoogde tegemoetkoming voor bepaalde sectoren.

Afzender

Administratief Centrum Kruidtuin - Financieatoren
Kruidtuinlaan 50 bus 1, 1000 Brussel

De heer Kris Peeters
Minister van Werk, Economie en Consumenten,
Hertogsstraat 61
1000 Brussel

Hoge Raad voor vrijwilligers

Uw brief van : 26/07/2018
Uw kenmerk : KAB/BO/VV-8349
Ons kenmerk :
Datum : 29/08/2018

Onderwerp: **Advies van de HRV betreffende het ontwerp van koninklijk besluit tot verhoging van het jaarlijks kostenplafond, zoals bepaald in artikel 10, eerste lid van de wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van de vrijwilligers, voor bepaalde categorieën van vrijwilligers.**

Mijnheer de Minister,

Wij hebben uw verzoek ontvangen om u begin september advies uit te brengen over het ontwerp van koninklijk besluit tot verhoging van het jaarlijks kostenplafond, zoals bepaald in artikel 10, eerste lid van de wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van de vrijwilligers, voor bepaalde categorieën van vrijwilligers.

De Hoge Raad voor vrijwilligers (HRV) betreft hiervoor geen plenaire vergadering te hebben kunnen organiseren, gelet op de antwoordtermijn en het feit dat wij uw verzoek tijdens de vakantiemaanden ontvingen. Dit advies wordt derhalve uitgebracht op basis van de besprekingen tijdens de vergaderingen van het bureau van de HRV en van de elektronische uitwisselingen en goedkeuringen van alle leden. Deze kwestie zou echter een debat en gedachtenuitwisseling verdienen hebben, gezien de implicaties ervan voor het vrijwilligerswerk.

Standpunten van de leden van de HRV

- Meerderheidsadvies: de leden geven een duidelijk ongunstig advies over het ontwerp van koninklijk besluit.
- Minderheidsstandpunt:
 - De sportsector (NL en FR) keurt het ontwerp van koninklijk besluit goed voor wat hun activiteiten aangaat omdat sommige vrijwilligers die actief zijn in sportclubs niet voldoen aan de voorwaarden om verenigingswerker te worden (omdat ze werkloos zijn, studeren of deeltijds werken). Het lijkt hun wenselijk dat zij omwille van de typische werking van de sportclubs (met verschillende contactmomenten per week zoals trainingen, activiteiten, wedstrijden,...) een hogere kostenvergoeding kunnen krijgen. De sportsector keurt de bepaling van het koninklijk besluit goed dat een cumulatie van het verenigingswerk met het "verhoogde plafond" van het vrijwilligerswerk verbiedt.
 - Het Nationaal Verbond van socialistische mutualiteiten keurt het ontwerp van koninklijk besluit goed in geval van het niet-dringend medisch vervoer op voorwaarde dat ook de maatregel tot volledige dekking van de reiskosten voor personenvervoer, in combinatie met de forfaitaire vergoeding, wordt aangenomen.

- Opmerking: geen enkel lid van de HRV heeft zich uitgesproken voor een verhoging van het plafond van de kostenvergoedingen voor de nachtoppas.

Meerderheidsadvies

Om de volgende redenen, waarvan sommige reeds werden uiteengezet in het [advies van de HRV verstrekt in het kader van de evaluatie van de wet over de rechten van de vrijwilligers](#), acht de HRV het niet wenselijk het jaarplafond van de bij wet vastgestelde forfaitaire vergoedingen in de drie betrokken sectoren (sport, nachtoppas en vervoer van liggende patiënten) te verhogen.

- Het engagement en de niet bezoldiging vormen de essentie en de specificiteit van vrijwilligerswerk.
- Vrijwilligersvergoedingen dekken de kosten die de vrijwilliger maakt. Zij mogen niet dienen om de tijd besteed aan vrijwilligerswerk te vergoeden.
- Indien de plafonds niet hoog genoeg zijn om de kosten te dekken, voorziet de wet in een systeem voor de vergoeding van de reële kosten.
- De kosten van de vrijwilligers (met uitzondering van de reiskosten - zie hieronder) in de drie sectoren waarop het koninklijk besluit van toepassing is, zijn niet hoger dan de kosten in de andere sectoren. Niets rechtvaardigt bijgevolg de instelling van een specifiek plafond voor deze sectoren.
- Afgezien van de kilometervergoeding heeft de frequentie van het vrijwilligerswerk of het aantal uren dat daaraan wordt besteed weinig invloed op de hoogte van de kosten. Wat de kilometervergoeding betreft, bestaat er een ontwerp van wet tot volledige vergoeding van de reiskosten in het kader van het personenvervoer, in combinatie met de forfaitaire vergoeding.
- Een verhoging van de plafonds zou de discriminatie vergroten tussen organisaties die zich kunnen veroorloven vergoedingen te betalen, en zij dit niet kunnen.
- Onder meer op vraag van de HRV in 2015 om niet te raken aan het plafond van kostenvergoedingen voor vrijwilligerswerk, werd onlangs een specifiek statuut (verenigingswerk) in het leven geroepen om tegemoet te komen aan de behoeften van de sportsector. Als dit statuut niet geschikt blijkt, moet dit worden gewijzigd en niet het vrijwilligerswerk.
- Een verhoging van de vrijwilligerskosten van vrijwilligerswerk zal niet bijdragen tot de bestrijding van misbruik, maar zal dit juist doen toenemen.
- De mogelijkheden om verschillende bronnen van onbelaste en niet aan sociale bijdragen onderworpen "vergoedingen" te combineren, zouden steeds belangrijker worden, met het risico dat deze activiteiten van aard veranderen en met regulier werk in concurrentie treden. Bijvoorbeeld: cumulatie van vrijwilligerswerk, vergoed aan het dubbele plafond, in de sportsector en voor occasionele diensten tussen burgers, zoals tuinieren (8.852 euro per jaar, als we rekening houden met de bedragen van toepassing in 2018).
- De toevoeging van een bijkomend plafond maakt het systeem complexer, zowel voor de organisaties als voor de vrijwilligers en de inspectiediensten, en zal uiteindelijk leiden tot een toename van de administratieve verplichtingen die aan de organisaties worden opgelegd, terwijl het doel van de forfaitaire vergoeding juist was deze te verminderen.

Om al deze redenen geeft de HRV een ongunstig meerderheidsadvies over het ontwerp van koninklijk besluit.

Met de meeste hoogachting,

Voor de Raad,
De Voorzitter van de HRV,

Philippe ANDRIANNE

C. Advies betreffende het samenwerkingsakkoord tussen de federale Staat, het Waals Gewest, het Vlaams Gewest, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de Duitstalige Gemeenschap houdende uitvoering van het samenwerkingsakkoord van 2 februari 2018 tussen de federale Staat, het Waals Gewest, het Vlaams Gewest, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de Duitstalige Gemeenschap met betrekking tot de coördinatie tussen het beleid inzake de toelatingen tot arbeid en het beleid inzake de verblijfsvergunningen en inzake de normen betreffende de tewerkstelling en het verblijf van buitenlandse arbeidskrachten

Op 14 september 2018 heeft de Minister van Sociale Zaken de Raad advies gevraagd over een ontwerp van samenwerkingsakkoord dat meer bepaald betrekking heeft op de voorwaarden waaronder een niet-Europese vreemdeling een visum kan verkrijgen of zijn verblijfsvergunning om “vrijwilligerswerk” in België te verrichten in het kader van het Europees vrijwilligerswerk voor maximaal één jaar kan verlengen.

Het samenwerkingsakkoord handelt over het “European Voluntary Service” (waarvan de naam overigens is gewijzigd in “European Solidarity Corps”) dat niet voldoet aan de definitie van vrijwilligerswerk in de zin van de wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van de vrijwilligers. Daarom heeft de HRV hierover geen advies uitgebracht.

Wel meent de Raad dat dit samenwerkingsakkoord moet worden uitgebreid tot vrijwilligerswerk, zoals bedoeld in de vrijwilligerswet. Richtlijn 2016/801, die dit akkoord omzet, maakt het de lidstaten immers mogelijk om het toepassingsgebied ervan uit te breiden tot andere vormen van vrijwilligerswerk.

In de eerste plaats spreekt de HRV de wens uit om elke discriminatie tussen de verschillende soorten vrijwilligers op te heffen. Heel wat vrijwilligersprogramma’s, zowel op Europees als mondiaal vlak, hebben weliswaar verschillende kwalitatieve en organisatorische kenmerken, maar zijn van vergelijkbare kwaliteit.

Het samenwerkingsakkoord is alleen van toepassing op programma’s die door de betrokken lidstaat of door de EU zijn erkend. De Raad meent echter dat er een automatische erkenning zou moeten gebeuren als de Gemeenschap of het Gewest de organisatie subsidieert, terwijl er voor andere organisaties een erkenningsprocedure (in samenwerking met de HRV) zou moeten komen.

Er wordt ook gevraagd dat artikel 57 van het samenwerkingsakkoord (dat bepaalt dat een onderdaan van een derde land die in België vrijwilligerswerk wilt verrichten, zich op het moment van de aanvraag buiten het grondgebied van de lidstaten moet bevinden) wordt geïnterpreteerd zoals in de Memorie van toelichting: een aanvraag voor machtiging tot verblijf met het oog op vrijwilligerswerk kan dan eveneens worden ingediend wanneer de onderdaan van een derde land zich legaal op het Belgische grondgebied verblijft.

De Raad herhaalt eveneens zijn standpunt met betrekking tot de schrapping van artikel 9/1 van de vrijwilligerswet. Dit artikel stelt dat vrijwilligerswerk geen basis vormt voor een machtiging of toelating tot verblijf in het kader van diezelfde wet, wat niet beantwoordt aan de rechtspraak en de Europese richtlijnen.

De HRV is tot slot van mening dat een erkenning van het Europees vrijwilligerswerk vergezeld moet gaan met de erkenning van het Belgisch vrijwilligerswerk door andere Europese landen.

Mevrouw Maggie De Block
Minister van Sociale Zaken
Financietoren – Kruidtuinlaan 50/175
1000 Brussel

Hoge Raad voor vrijwilligers

Uw brief van : 14/09/2018
Uw kenmerk :
Ons kenmerk :
Datum : 27/09/2018

Betreft: **Advies van de HRV betreffende het samenwerkingsakkoord tussen de federale Staat, het Waals Gewest, het Vlaams Gewest, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de Duitstalige Gemeenschap houdende uitvoering van het samenwerkingsakkoord van 2 februari 2018 tussen de federale Staat, het Waals Gewest, het Vlaams Gewest, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de Duitstalige Gemeenschap met betrekking tot de coördinatie tussen het beleid inzake de toelatingen tot arbeid en het beleid inzake de verblijfsvergunningen en inzake de normen betreffende de tewerkstelling en het verblijf van buitenlandse arbeidskrachten**

Mevrouw de Minister,

Op 14/09/18 hebben uw diensten de Hoge Raad voor vrijwilligers (HRV) per mail om advies gevraagd over een ontwerp van samenwerkingsakkoord dat meer bepaald betrekking heeft op de voorwaarden waaronder een niet-Europese vreemdeling een visum kan verkrijgen of zijn verblijfsvergunning om "vrijwilligerswerk" in België te verrichten in het kader van het Europees vrijwilligerswerk voor maximaal één jaar kan verlengen.

Uw vraag betreft volgende twee vragen:

1. de bepalingen van het ontwerp van samenwerkingsakkoord die betrekking hebben op vrijwilligerswerk;
2. moet dit akkoord uitgebreid worden tot andere vormen van vrijwilligerswerk?

1. De bepalingen van het ontwerp van samenwerkingsakkoord die betrekking hebben op vrijwilligerswerk

Het samenwerkingsakkoord heeft alleen betrekking op Europees vrijwilligerswerk, dat niet voldoet aan de definitie van vrijwilligerswerk in de zin van de wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van vrijwilligers.

Bijgevolg kan de CSV geen advies hierover uitbrengen.

Niettemin willen we erop wijzen dat de naam "European Voluntary Service" (EVS) verdwijnt ten gunste van "European Solidarity Corps" (CES).

2. Moet dit akkoord uitgebreid worden tot andere vormen van vrijwilligerswerk?

Het ontwerp van samenwerkingsakkoord heeft alleen betrekking op vrijwilligers in het kader van het Europees vrijwilligerswerk en niet op vrijwilligers in de zin van de wet van 3 juli 2005.

Richtlijn 2016/801, die bij dit akkoord omgezet wordt, maakt het de lidstaten evenwel mogelijk het toepassingsgebied ervan uit te breiden tot andere vormen van vrijwilligerswerk.

De HRV is van mening dat dit samenwerkingsakkoord uitgebreid zou moeten worden tot vrijwilligers bedoeld bij de wet van 2005.

Non-discriminatie tussen de verschillende soorten vrijwilligers

Er zijn immers geen objectieve redenen om de deelnemers van de andere vrijwilligersprogramma's, zowel van korte als van lange duur, verschillend te behandelen. Heel wat programma's hebben verschillende kwalitatieve en organisatorische kenmerken die evenwel van vergelijkbare kwaliteit zijn. Het betreft samenwerking in duurzame partnerschappen binnen Europese of mondiale netwerken, kwaliteitsvolle omkadering en begeleiding zowel bij de voorbereiding op het vertrek als bij het onthaal bij aankomst, aandacht voor toegankelijkheid van de programma's voor vrijwilligers uit alle maatschappelijke lagen.

Erkenning van de vrijwilligersprogramma's

Het samenwerkingsakkoord is enkel van toepassing op programma's die als zodanig erkend zijn door de betrokken lidstaat of door de Europese Unie.

De HRV is van mening dat het statuut van de organisatie gesubsidieerd door één van de Gemeenschappen of de Gewesten een automatisch erkenningscriterium zou moeten zijn, zonder evenwel de andere organisaties uit te sluiten.

Voor deze andere organisaties moet een erkenningsprocedure worden uitgevoerd door een onafhankelijke instantie, bijvoorbeeld een Commissie die afkomstig is van de HRV, in samenwerking met de Dienst Vreemdelingenzaken.

Mogelijkheid om een verlenging van verblijf op Belgisch grondgebied aan te vragen

Artikel 57 van het ontwerp van akkoord bepaalt het volgende: "De onderdaan van een derde land die als vrijwilliger op het Belgische grondgebied wenst te worden toegelaten, moet zich op het moment van het indienen van de aanvraag buiten het grondgebied van de lidstaten bevinden."

De memorie van toelichting stelt het volgende: "Dit artikel verduidelijkt dat een aanvraag voor een machtiging tot verblijf met het oog op vrijwilligerswerk kan worden ingediend wanneer de onderdaan van een derde land zich in het buitenland bevindt, maar ook wanneer hij legaal op het Belgische grondgebied verblijft."

De HRV is van mening dat de versie van de memorie van toelichting moet primeren. Het is niet wenselijk dat een persoon die legaal in België verblijft, zich buiten de EU moet begeven om een dergelijk visum aan te vragen.

Wijziging van artikel 9/1 van de wet betreffende de rechten van vrijwilligers

De HRV herhaalt zijn standpunt, geformuleerd in het advies naar aanleiding van het tienjarig bestaan van de wet van 2005:

Artikel 9/1, in 2014 ingevoegd in de wet betreffende de rechten van vrijwilligers, bepaalt dat het verrichten van vrijwilligerswerk geen afbreuk doet aan de toepassing van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen en geen basis vormt voor een machtiging of toelating tot verblijf in het kader van diezelfde wet.

De Hoge Raad voor vrijwilligers begrijpt dat vrijwilligerswerk niet automatisch aanleiding kan geven tot de toekenning van een visum en dat de uitoefening van vrijwilligerswerk in België niet ambtshalve aanleiding kan geven tot het verlenen van een verblijfsvergunning.

Nochtans, zeggen dat vrijwilligerswerk nooit aanleiding kan geven tot de toekenning van een visum, beantwoordt niet aan de rechtspraktijk, de Europese richtlijnen, en valt volgens de Hoge Raad voor vrijwilligers te betreuren.

Tegelijk begrijpt de Raad niet waarom vreemdelingen nooit hun vrijwilligerswerk zouden kunnen inroepen als een van de elementen ter staving van hun aanvraag voor een verblijfsvergunning ingediend op Belgisch grondgebied. Afgezien van de elementen ingeroepen bij een verblijfsaanvraag voorafgaand aan of in het kader van een asielpcedure, vermeldt de vreemdelingenwet geen enkele situatie die niet in aanmerking genomen zou kunnen worden in het kader van een verblijfsaanvraag ingediend op het grondgebied. De Raad vindt het spijtig en onrechtvaardig dat vrijwilligerswerk de enige uitzondering op dit principe zou zijn.

De Hoge Raad voor vrijwilligers beveelt aan de woorden "en vormt geen basis voor een machtiging of toelating tot verblijf in het kader van diezelfde wet" in artikel 9/1 van de wet betreffende de rechten van vrijwilligers te schrappen.

3. Erkenning van het Belgisch vrijwilligerswerk in het buitenland

De HRV is van mening dat een erkenning van het Europees vrijwilligerswerk door België vergezeld moet gaan van een wederzijdse maatregel, namelijk de erkenning van het Belgisch vrijwilligerswerk door andere Europese landen.

De wet van de rechten van de vrijwilligers regelt het vrijwilligerswerk dat op Belgisch grondgebied wordt uitgeoefend, evenals het vrijwilligerswerk dat buiten België wordt uitgeoefend, maar die vanuit België wordt georganiseerd, op voorwaarde dat de vrijwilliger zijn hoofdverblijfplaats heeft in België en dit onverminderd de bepalingen die van toepassing zijn in het land waar het vrijwilligerswerk wordt uitgeoefend.

Bij gebrek aan een erkenning van het vrijwilligersstatuut, zoals gedefinieerd in de wet van 2005, door andere Europese landen, weegt de rechtsonzekerheid op het vrijwilligerswerk dat door mensen die in België wonen in het buitenland wordt verricht en vanuit België wordt georganiseerd.

Hoogachtend,

Voor de Raad,

P10 De voorzitter van de HRV,
Philippe ANDRIANNE

Machtigde Henkinbraut
Secretaresse HRV

3. Algemene Vergaderingen

De algemene vergaderingen vonden plaats op 25 juni en 11 oktober.

4. Bureau

Het Bureau vergaderde op 22 januari, 20 maart, 25 april, 17 mei, 29 augustus en 7 november. Het bestaat uit de volgende leden:

- ▶ Philippe Andrienne
- ▶ Liliane Krokaert
- ▶ Jacky Cloth
- ▶ Eric De Wasch
- ▶ Emmeline Orban
- ▶ Géraldine Mattens (vervangen door Lien Berton)
- ▶ Nadja Cornejo

Bijlage 1: De actuele tekst van de wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van de vrijwilligers

http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=N&cn=2005070359&table_name=wet

Bijlage 2: De Samenstelling van de Hoge Raad voor Vrijwilligers

Effectieve franstalige leden

L' Union francophone des Associations de Parents de l'Enseignement Catholique (Bernard Hubien)
La Fédération des Institutions hospitalières (Benoît Hallet)
L'Alliance Nationale des Mutualités Chrétiennes (Philippe Andrienne)
L'Association des Centres culturels de la Communauté française de Belgique (Luc Decharneux)
Croix-Rouge de Belgique Com Francophone (Isabelle Brouwers)
L'Association Interfédérale du Sport Francophone (Sylvie Ronsse)
Le Centre d'Action laïque (Alain Villers)
Le Conseil de la Jeunesse Catholique (Nadja Cornejo)
La Fédération Multisports Adaptés (Julien Bunckens)
Caritas (Emmeline Orban)

Plaatsvervangende franstalige leden

La Confédération des Seniors Socialistes (Renée Vankeleffe)
L' Association interrégionale de Guidance et de la Santé (Stéphanie Natalis, vervangen door Eric Liagre)

Effectieve nederlandstalige leden

Vlaams secretariaat Katholiek Onderwijs (Beatrijs Pletinck)
De Ambrassade (Hans Cools)
Vlaams Welzijnsverbond (Liliane Krokaert)
Federatie van Sociale Ondernemingen (Mit van Paesschen)
Rode Kruis Vlaanderen (Carmen Matthijsen)
Gezinsbond (Eric De Wasch)
Vlaams Steunpunt Vrijwilligerswerk (Eva Hambach)
Nationaal Verbond van Socialistische Mutualiteiten (Delphine Verscheure, vervangen door Naomi De Bruyn)
Federatie sociaal-cultureel werk (Hannes Renglé)
Vlaamse Sportfederatie (Geraldine Mattens, vervangen door Lien Berton)

Plaatsvervangend nederlandstalig lid

Vlaams Patiëntenplatform (Peter Gielen)

Effectief duitstalig lid

Sportrat der deutschsprachigen Gemeinschaft (Jacques Cloth)

Plaatsvervangend duitstalig lid

Kreativa Amel (Susanne Verplancken)

Deskundigen

Jacques DEFOURNY

Michel DAVAGLE

Lesley HUSTINX

Dominique VERTE

Verantwoordelijke Uitgever
Christian Dekeyser

Online: D/2019/10.770/33

© 2019 HOGE RAAD VOOR VRIJWILLIGERS

Administratief Centrum Kruiduin
Finance Tower
Kruiduinlaan 50, bus 125
1000 Brussel

Tel.: 02 528 64 68
Fax.: 02 528 69 77

E-mail: christian.dekeyser@minsoc.fed.be
Website: www.hogeraadvrijwilligers.belgium.be